

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: L. Ghergariu.

Actualități.

HRISTOS A ÎNVIAT

Săptămâna patimilor.

În urmă cu multe sute de ani urcă încet spre Golgota Mântuitorul lumii. Merge să se jertfească pentru omenire, pentru mulțime. De pe fruntea lui cad mari boabe de sudoare de sânge. Fața lui e brăzdată de suferință... Cade... Se ridică iar... Merge înainte spre culme, spre înălțime, spre sacrificiu... E suprem idealul, supremă trebuie să fie și jertfa... Fără murmur, fără o vorba de tânguire, merge să mântuiască omenirea.

E săptămâna patimilor.

Tu, dascăl român, adu-ți aminte de patimile Mântuitorului. Nu uita că întreaga tu carieră e un drum spre Golgota. E drumul suferinței. Hristos a mântuit omenirea de osândă, tu trebuie să mântuiești neamul nostru de întunec. Hristos a adus mângâiere și fericire, tu trebuie să aduci lumină și bunăstare. Dar atunci când în munca grea pe care trebuie să o faci, în drumul greu pe care trebuie să mergi și-se vor slei puterile și va încerca să te învingă desnădejdea, nu uita că a fost cineva, care a suferit mai mult decât tine, care a fost mai altruist decât tine. În sfârșit adu-ți aminte că după toate suferințele vine biruința.

Hristos a înviat!

*

Sunt Paștile.

Sărbătoarea păcii, ziua dragostei față de deaproapele, sărbătoarea biruinței.

Cât de frumos cântă clopotele! Câtă dragoste, cât îndemn e în sunetul lor. Să nu fie surde urechile noastre la acest sunet de chemare! Să nu uităm că în aceasta zi sunetul clopotelor ne vestește imnul biruinței, cântarea de slavă a tăriei celor buni față de cei răi.

Noi, dascălii, să nu uităm că sărbătoarea învierii Domnului este pentru noi nu numai suprema piatră a credinței creștine, ci și simbolul biruinței noastre.

Hristos a înviat!

Învierea Lui e cea mai puternică dovadă a biruinței, urmate firească a unei jertfe, a unei denegări a persoanei proprii pentru binele obștesc. A fost mare jertfa. Nenumărate au fost suferințele. Neinchipuite patimile.

În urma tuturor însă a venit cea mai mare, mai glorioasă, mai dumnezeiască biruință: Învierea.

E grea și slujba noastră. Ea cere jertfe, cere idealism, cere denegare a propriei personalități. Să nu uităm însă că peste toate se va așeza ca un rege atotputernic răsplata, biruința.

Hristos a înviat!

*

Ziua învierii!

Câtă sărbătoare e în lumea întreagă. Natura toată e îmbrăcată în haină de sărbătoare. Creștinii toți sărbătoresc. Sunt veseli. Simt că azi e ziua biruinței, dovada răsplatirii care va să vină. Până și dușmanii zic unii altora frați.

Câtă măreție! Ce aspect de sărbătoare!

Umili luptători necunoscuți ai neamului, veniți să sărbătorim și noi!

E ziua învierii! E sărbătoarea noastră a biruinței noastre, a răsplatirii care va urma pentru fiecare dintre noi.

Nu uitați că Hristos a pățimit, a murit, s'a jertfit pentru noi, dar a înviat. Aduceți-vă aminte de aceasta!

Hristos a înviat!

L. Gherguriu.

Preocupări.

Prestigiul învățătorului

Fără îndoială învățătorul este unul din factorii cei mai însemnați în vederea promovării binelui și propășirii neamului. El e păzitorul și educatorul fiilor națiunii. Cariera lui e pe cât de aproape de suflet, pe atât de migăloasă, de grea.

Învățătorului e dat să pipăie primele înclinări sufletești, primele aptitudini și confirmări individuale, el dă primele direcțiuni și ajutoare copilului, în dezvoltarea sufletească și fizică, în direcțiile bune spre care e aplicat micul copilaș. El descopere tainicile comori în micile ființe. Și nu e tocmai lucru ușor acesta. Din contra, un singur pas greșit din partea învățătorului și în sufletul copilului, în aceea »tabula rassa«, în loc de ceva bun, sădește semința răutății, semință mică, a cărei fructe de mai târziu vor fi îngrozitoare. Iată unde poate duce neglijența, nepriceperca și neconștiința în cariera de dascăl. A fi învățător, e a fi crescător de suflete, cizelator de briliante vii.

Învățătorul nu poate fi rău, nu poate avea apucături rele și nici a face fapte nedemne, el e modelul sufletelor ce le formează și e răspunzător de opera sa.

Munca învățătorului nu o poate înțelege oricine și nu o poate prețui decât singur el, de aceea nu poate aștepta recunoștința decât în conștiința lui. »Domnișorul« delă oraș vede în ființa învățătorului purtătorul micului titlu de »dascălaș delă sate« cu ghetele pline de noroiu și haina ruptă 'n coate. În capul lui unde domnește efectul șampaniei sau a unei nopți nedormite, nu se va lămuri nicicând tainica menire a unui învățător. Să fim drepti.

Când între »domnii« de orice rang și capacități

cât de mici vine vorba de învățători, — acei modești dascăli cari le-au pus condeiul în mână, — disuția se termină foarte repede: „*învățătorul e cel mai neînsemnat intelectual*“. — Cât e de nedreaptă lumea! De multe ori un croiu de pantaloni după ultima modă, face cât toate comorile surletești, cât tot zelul, cât toate planurile și munca unui învățător rău plătit!

Din ce cauză toate acestea? De ce nu putem impune în massă societății? Dintre învățătorii simpli au ajuns mulți foarte departe. Societatea nu ne înțelege, căci ce înțelege ea? Intrigile, clevețirile, luptele pentru avere, rang, onoruri... Oare noi înșine, ne cunoaștem, ne respectăm? Da și nu. Mulți tineri eșiți învățători, în loc să influențeze în bine asupra societății în care se învârtesc, se rustifică, decad.

Ce respect așteaptă »domnișorul« (învățătorul) dela tinerii din »habă«, unde el e colaborator activ și duce bomboane fetelor și țigarete flăcăilor?! În sărbători, deia conferința poporală, unde voia să se afirme, — mă rog, — merge la hora satului, unde ține fete pe brațe, se ia de gât cu flăcăii, dela cari așteaptă recunoștință, stimă. Tot satul vorbește de bunătatea și prostia învățătorului, iar când vine vorba ca țăranul să-și dea copilul la școală, spune: »Decât un dascălas ca al nostru, mai bine om de rând«.

Cunosc colegi cari se deosebesc de țărani doar prin îmbrăcăminte. Nu trebuie să ținem țăranul la mare distanță și nici să dăm pe grozavul în fața lui, ci trebuie să ne apropiem cât mai mult de sufletul lui, dar în așa fel, să fim *respectați și recunoscuți ca superiorii lui*, nu numai prin rang, ci mai ales prin purtare și cuminenție. Țăranul nu-l va stima pe »domnișorul« care a cumpărat »dela București« »mărgele de sticlă« Mariei lui Nicolae, sau »inel cu piatră« Paraschivei lui Toader... Nu vreau să exagerez. Sunt cazuri pe cât de cunoscute pe atât de dese, când unii învățători în urma acestor legături ajung în stare de a încheia căsătorie cu țărance. Acesta este un lucru nesocotit și derogator dascălimei întregi! Cu ce e mai sus decât țăranul

un astfel de »biet ginere« ? Lumea toată vrea să progreseze, iar el o ia ca racul de unde a plecat ! Sunt chestii de afecțiune, de dragoste ?

Ce viață conjugală poți duce tu, om cult (cu pretenția cel puțin) cu o soție incultă, care nu te va înțelege nicidecum, nu te poate prețui și care se simte totdeauna inferioară ție, iar tu nu poți respecta în ea pe soția ta ?

Unde sunt aspirațiunile tale ? Unde considerațiunile sociale ? Unde e prestigiul tău de învățator ? Îți dai seama ? Dacă împrejurările dascălului din trecut a cerut-o de multe ori, azi numai lipsa de orice ambiție, de orice respect de tine însuși te poate determina la un asemenea pas greșit. Cu toate acestea cazurile se înmulțesc.

Iată de unde ne judecă lumea, fără a se gândi că fiecare pădure își are uscăturile și putregaiurile ei și aceia sunt codașii învățătorimei. Învățătorul din punct de vedere social e în locul cel mai periclitat azi, făcând puntea între lumea cultă din care face parte și țărâncea cu care e mereu în contact. Lui îi trebuie multă ambiție, curaj, mândrie și muncă și mai multă, ca să se poată susține la nivel. O căsătorie bună îl ridică în ochii lumii și-i dă putința să se afirme.

Este de dorit ca în viitor superiorii să înceapă în școală apoi să continue în viață a deștepta în învățator demnitatea, conștiința și mândria dăscălească tratându-le chestiuni sociale și arătându-le căile ce au de urmat, ca să poată fi adevărați dascăli, iar până atunci să ne complectăm noi înșine educația ferindu-ne de a face pași greșiți și fapte nedemne de noi.

Cine mai are ceva de adăugat s'o facă !

Iluiu Vasile.

Chestiuni didactice.

Desemnul în școală.

»Spiritului care gândește și limbei care vorbește să se asocieze mâna care produce«. *Comenius.*

Școala de azi caută pe toate căile dezvoltarea — voinței, nu atât a intelectualismului — din școala pasivă, — pentru întregirea educației dând dexterităților un loc de frunte între obiectele de studiu la școală, pentru că ele transformă ideile în acțiuni. Desemnul în școală este un mijloc de educație exercitând mâna ochiul și inteligența. Obiectele de predat la acest studiu, în oricare anotimp le găsim în natură și sunt atât de interesante prin formele lor variate, și atrăgătoare, după culorile schimbăcioase ale naturii.

Predat cu bunăvoință și pricepere, desenul dă ocazie exercitării memoriei, judecății, fantesiei, dându-le putere de imaginație copiilor. Dezvoltă inițiativa personală. Inițiativa ce o ia copilul pentru a munci și cunoștințele practice ce le capătă copilul în legătură cu acest studiu în școală, fac din copil, cetățanul vrednic, priceput de mâine în toate ocaziile vieții sale. Atât viitorilor cetățeni cât și viitoarelor gospodine, desenul le dă gustul frumosului al ordinii și igienei. Frumosul este necesar în viața căci el deschide orizonturi noi dă spiritului îndrumare plăcută, variată făcând să se nască în suflet sentimente nobile.

Gustul frumosului se dezvoltă exercitând prin

desemn tot ceea ce-l înconjoară pentru a fi deprins cu el. Prin desen dăm putere copilului de a-și exprima orice cugetare, ca-și prin vorbire și scriere. Prin mijlocul liniilor trase de creon, luminei și umbrei bine potrivite se poate da ochiilor natura cu frumusețile ei, care poate fi citită ori de cine. Prin desen se face educația estetică perfecționându-se ochiul și mintea. Ochiul cere o perfecție de armonie, de culoare, prin care distinge frumosul adevărat al naturii de frumosul barbar.

Desenul trebuie să fie socotit ca o limbă universală, pe care o înțeleg toți indiferent de posesia limbilor.

»Desenul este în felul său ca-și limba, un mijloc de exprimare al impresiilor noastre. Cine oprește copilului această limbă, cine ca educator nu dezvoltă acest mijloc de exprimare, vatamă și împiedică dezvoltarea intelectuală a copilului și prin aceasta pe a umanității» ne spune reform german Kuhlmann »Accentuez încă odată, desenul este o vorbire a copilului. Puterea de a povesti prin tablouri se continuă până la epoca pubertății. Copilul în desenare încearcă întâi a face conturul și pe unde e posibil îl umple cu culori« zice Sevestein.

O mare greșeală se face în cele mai multe școli că se lasă desenul pe planul al II-a sau pe seama celor talentați. Prin desen dezvoltăm sentimentul patriotic, în legătură cu istoria. Într-o lecție de istorie, ce-l atrage mai mult pe copil ca: armele, cu cari se luptau, costumul cu care erau îmbracați, statuile eroilor, pe care imediat încearcă a le desemna.

Tot prin desen putem da copiilor cu timpul puterea de a face descrieri plastice, estetice, într-o for-

mă reprezentativă care se educe în același timp, ochiul, mână și gustul-făcând o legătură între ochiu, creier și mână. Că copiii toți au ațragera pentru de-semn o ștım cu toții și totuș nu-l aplicăm. Copilul până nici n'a înțrat în școală, el desemnează cu un cărbune sau cu ce-i cade în mână pe părății casei sau care-i sunt la îndemână. Face o cruce și-i zice om, in care el vede omul în natură de care se bucură mai mult ca de orice jucării ce-ar primi.

In timpul educației, se punem în aplicare toate simțurile copilului, fiecare având rolul cel mai însemnat la rândul său. Orice om să se servescă de mâinile sale, căci mâinile au locul de onoare alături de vorbire în ridicarea sa deasupra animalelor» (Herbart). Să nu ne mulțumim ca copiii noștri să judece și reproducă prin vorbe cele ce învață. Tot ceea ce judecă și reproduce prin vorbire să reproducă și prin fapte, folosindu-se de mâini, și atunci vom putea spune că și noi aplicăm ceea ce a zis: Comenius: « Spiritului care gândește și limbei care vorbește să se asocieze mâna care produce ».

Ștefan Pop,

inv. dir. Almasul-Mare, Bihor.

Desemnarea ghiocelului

Lecție de desen.

PLANUL GENERAL

Scopul material : să știe să desemneze ghiocelul.

Scopul formal : dezvoltarea spiritului de observație, deprinderea mâinii și dezvoltarea sentimentului etc. etc.

Metodul : analitico-sintetic. .

Miiloace ne intuiție : ghiocelul și modelul desemnat de propunător.

Forma : arătătoare.

Treptele formale : claritatea (pregătirea, intuiția și executarea.)

PLANUL SPECIAL

Pregătirea : (Prezintă ghiocelul.) Ce este aceasta ? Elenuța : Ghiocel. Ce am învățat că are ghiocelul ? Petru : rădăcini, bulb, frunze, tulpiniță și floare. Ce am învățat că are pe tulpiniță ? Florica : o frunzișoară ca o mantie. Dar la floare ce am învățat că are ? Mărioara : petale, ovar, stamine și pistil.

Anunțarea : Luați seama că azi vom învăța a desemna ghiocelul.

Intuirea și Executarea : Acum să ne uităm bine la părțile ghiocelului. Ce vom desemna întâi ? Ghiorghică : floarea. (Dacă ne spun o altă parte a ghiocelului atunci le spunem noi că floarea.) Ce se vede din floare ? se văd toate pe tablă ? Petru : nu se văd toate. Uitați-vă, se văd două petale mari și una mai mică. Iacă așa : (le face pe tablă.)

Acum scoateți și voi caetele și desemnați ce e pe tablă. (Copii desemnează iar propunătorul supraveghează.) Ce n'am, desemnat la floare ? Istrate : ovarul. Cum este ovarul ? Elenuța : rotund. (fac ovarul pe tablă.)

Faceți și ovarul : (Copiii îl fac, observ cum îl desemnează.) Acum vom desemna tulpinița. Cum este tulpinița ? Petru : lungă, rotundă și puțin aplecată. Uitați-vă cum desemnez eu tulpinița. (o desemnez și în timp spun cum o desemnez.) Întâi desemnez partea aceasta a tulpiniței apoi asta laltă parte. Faceți și voi tulpinița. (Copiii fac, eu supraveghez cum desemnează.) Acum facem mantia. În care parte a tulpiniței se află ea ? Mărioara : În partea de sus aproape de

floare. Uitați-vă așa. (O desemnez.) Acum faceți și voi această mantie. (Copiii o fac, eu îi supraveghez cum o desemneză.) Ce vom mai desemna? Istrate: frunzele. Ce formă au frunzele? Ghiorghică: forma de sâbie. Câte frunze sunt? Mărioara: două. Ce au frunzele pe mijloc? Petru: câte o dungă. Acum uitați-vă că am să fac frunza din dreapta. (o fac.) Acum pe cea din stânga. (o fac.) Ce trebuie să mai fac la frunze? Elenuța: dungile din mijloc. (le fac.) Faceți și voi dungile. (Copiii le fac eu supraveghez cum fac ei.) Ce are ghiocelu în pământ? Elenuța: bulb și rădăcină. Cum este bulbul? Florica: ca o ceapă. Acum facem bulbul. Cum este el în partea de sus? Petru: mai subțire și în partea de jos mai gras. Acum luați seama cum fac bulbul. (il fac.) Faceți și voi bulbul. (Copiii il fac, eu îi supraveghez cum fac ei.) Ce trebuie să mai facem? Petru: rădăcinile. Cum este rădăcina? Gheorghe: ca niște firișoare de ață. Acum luați seama că am să fac rădăcina ghiocelului. Acum faceți și voi rădăcina ghiocelului. (Copiii fac, eu îi supraveghez cum desemnează.)

Recapitulare: Ce am desemnat noi astăzi? Petru: ghiocelul. Ce am făcut întâi? Elenuța; petable apoi ovarul. Dar după aceia? Mărioara: tulpinița, frunza. Mai departe. Florica: frunzele, dungile după frunze. Mai departe Petru. Petru: bulbul și rădăcinile. Acuma mai faceți un ghiocel să văd care știe să-l facă mai frumos. (Copiii desemnează, eu supraveghez dacă stau bine și cum îl desemnează.)

Oșian Valer.

Sălajul.

Monografia școalei primare din comuna Treznea

Comuna Treznea e situată la poala Meseșului dela șoseaua națională (Vârful Meseșului) la 17 km. depărtare.

După monografia județului Sălaj scrisă de Dr. Petri Mór, comuna o găsim pela anul 1440 sub numele Evrdegkovth, pela anul 1524 Ördögkut, pela anul 1622 se zice pe românește Trezne, la 1733 Treznie, iar pela anul 1837 numele adevărat e Treznea.

Numele unguresc l-a primit dela un izvor ce se află la capătul comunei, în partea de nord, lângă șoseaua județeană Zălau—Ciucea, din jos de grădina de pomărit a școalei, care izvor e așezat într'o groapă, el izvorește din loc plan izvorrând în sus cum ar fi fântână arteziană, aruncând bulbuci de apă și nisip mărunț, izvoare de aceste sunt 3 sau 4 aproape unele de altele. Apa din izvoare vara e rece, iar iarna e caldă, de aceea poporul a numit acel izvor »Fântâna dracului« ungurește Ördögkut.

Numele românesc și l-a luat de acolo că în timpurile vechi a fost în jurul izvorului acela misterios o poiană, iar în jurul poienei, păduri foarte mari, în poiană lângă izvor a fost zidită o singură casă, care a trăznit-o, de aici și-a luat numele de Trăznita sau cum i-a zis mai târziu Treznea.

Pe la anul 1772 se află comuna pe dealul Măgura de către comuna : Ciumărna, continuativ dela izvor și dela poiană. Pe acel deal se zice că a fost zidită o mănăstire cu călugări ortodoxi, cari se ocupau cu învățatura și slujba bisericei. Ruinele acestei mănăstiri azi abia se mai pot vedea, singură se mai vede o fântână părăsită, când e secetă mare seacă și se văd pietrele și cărămizile din cari a fost zidită. În vârful dealului, dacă au săpat s'a aflat șanturi făcute de Romani și unde se zice că ar fi ținut soldați Romani sentinelă.

Mai târziu s'au edificat cășile mai la vale, către comuna Unguraș și Păușa. La anul 1733 au fost 40 familii românești aveau preot cu numele George, care era gr. cat., la anul 1750, erau 294 de credincioși gr. cat., cari aveau biserică de lemn, preot, care era și învățător. Biserica ortodoxă actuală s'a zidit la anul 1872. Pe atunci era preot Irodian Labou, iar fratele său Ananie Labou era cântor și învățător. Școala era lângă biserică. Mai târziu pela anul 1877 este învățător Dl. Pavel Roșca teolog absovent din Sânpetru, care a fost învățător 2 ani, Spun oamenii, cari au umblat la dânsul la școală, cari sunt încă în viață că era om strict și toți cari au fost la el la școală știu cefi și crie.

La anul 1879 a fost ales învățător Dl. Vasile Gogu teolog absovent din Jac care a stat numai un an. După el la anul 1880 a venit de învățător Gavril Curca teolog abs. din Păușa care și azi trăește, este preot în comuna Dol jud. Cluj. La anul 1880 se mută școala de lângă biserică într'o grădina lângă vale cumpărată dela Ciat Carol proprietar.

Dela 1880—1899 a fost învățător Ilie Gogu, care și azi e în viață ca învăț. pensionat și cantor la biserică, care a fost învăț. diplomat și avea și un an de teologie din Sibiu. Bărbații și femeile, cari au fost la Ilie Gogu la școala și au frecventat regulat școala, știu scrie și cefi. In anul școlar 1899—1900, a fost învățător Iovian Mureșianu preot local, de prezent protopop ort. în Turda, având ca suplent pe Ioan Labou fiul cantorului Ananie Labou, care a avut numai școala primară din Hida.

La anul 1900 Sept. 1 îl denumește de învăț. metropolitul din Sibiu, pe Constantia Moldovan abs. de 8 cl. gimn. din Năsăud, de naștere din Toplița-română, de prezent protopop ort. în Ilea de Mureș, care a servit numai un an. Dela 1 Oct. 1901 până la 31 Maiu 1902 a fost ca învățător suplent Aug. Romitan preparand cu 3 cursuri.

La 29 Aug. 1902 a fost ales de învățător Dl. Alexandru Gogu preparand abs. care a luat diploma la Blaj. El a fost învăț. confesional până la anul 1910. La anul 1904, la 2 ani de serviciu a Dlui Alexandru Gogu se înființează școală de stat cu un învățător și o grădină de copii cu limba de propunere maghiară. Școala confesională se mută dela grădina lui Ciatu,

la casele parohiale (cari căși încă sunt cumpărate tot de credincioșii ortodoxi dela proprietarul Ciato Carol) Școala se instalează după renovare și transformare într'un grajd de vite, care a servit ca sală de învățământ. Ungurii îi batjocoreau pe Români că până acuma au fost boi și cai în școala lor, iar acuma sunt măgari. Învățătorii până la anul 1902 primeau ca plată bani și bucate dela popor. Dela anul 1902 s'a statorit ca plată anuală 600 coroane, care sumă o încasa învățătorul cu greu dela popor.

Școala de stat și grădina de copii cu limba de propunere maghiară încă n'aveau local propriu. La început proprietarul Lazar Francisc, la stăruința căruia s'a făcut școala de stat, a dat local pentru școală în casele sale propriu, cări au fost cumpărate dela un proprietar cu numele Makó, care a murit, iar familia s'a mutat la Cehul-Silvaniei.

În anul școlar 1904—1905 este învățător la școala de stat Ioan Mac, care se zice că a fost român, însă nu vorbea de loc românește cu școlarii, iar la grădina de copii, dela anul 1904—1906 a fost conducătoare Dna preotului reformat Érsekujvári Ștefan.

În anul școlar 1905—1906—1907 este învățător Biró Carol, care s'a depărtat din comună la școala de stat din comuna Someș-Odorheiu jud. Sălaj. Dela el au învățat mulți copii și de român, carte ocupându-se și cu pomăritul. El vorbea și cu copiii și cu poporul românește.

Dela 1 Sept. 1907 până la 31 Dec. 1918 a fost director învățător la școala de stat Mészáros Mihai, care era ungar și nu știa românește dar n'a voit nici să învețe deși aproape 12 ani a fost ca învățător în comună. La grădina de copii dela anul 1906—1918 a servit Ileana Molnár, care a fost de naționalitate maghiară a știut românește, foarte mulți elevi și de român au frecventat grădina de copii mai ales din 1910—1918 după ce s'a făcut lângă școala de stat a 2 sala de învățământ lângă grădina de copii, 1 sală de repaus și locuință pentru conducătoarea grădinei de copii. În 1 Dec. se sistează grădina de copii, conducătoarea s'a mutat la Acâș, salele dela grădina de copii se folosesc pentru școala de toate zilele.

La 1 Sept. 1910 Dl. Alex. Gogu înv. confesional trece la școala de stat unde servește până la anul 1914 Dec. când este penzionat.

În anul școlar 1910—11 și 1911—12 a fost învățător profesional Ioan Ungurășan de naștere din Baica, care se spune că a ținut piept cu școala de stat maghiară, avea școlari mulți în clasele I—IV, iar seara cu fineretul făcea cor, iar la școala de stat erau școlari puțini, numai evrei, unguri, țigani și puțini români deși erau 2 posturi de învă. Școala de repetiție era frecventată și de români fiindcă era numai 1 școală de repetiție pe lângă școala primară de stat maghiară.

La rezultatul frumos al școlii profesionale a contribuit mult Dl. Remus Roșca, care în toamna anului 1909 deveni preot. ort. în comună și catehet la școala de stat, unde n'a voit să catehizeze în limba maghiară, din care cauză n'a primit onorariul de catehet. La anul 1912 moare învă. Ioan Ungurășan în comuna sa natală în Baica, tot atunci moare așa zicând și școala confesională fiindcă până la data aceasta a primit ceva ajutor dela Metropolia din Sibiu la salariul învă. de aici în colo nu a mai primit ajutor, poporul n'a fost în stare să mai susțină școala confesională cu atât mai vârtos că din anul 1910, trebuia să contribuie la susținerea școlii de stat și la achitarea sumei împrumutată la zidirea școlii de stat.

Localul nou școlar s'a zidit în anul 1909 terminându-se complet numai în vara anului 1910, așa că în 1 Sept. 1910 s'au început prelegerile în localul nou, care constă din 2 sale de învățământ pentru școlarii de toate zilele și 2 sale de învă. pentru grădina de copii, 1 locuință pentru director și o locuință pentru conducătoarea grădinei de copii, ambele locuințe constau din 2 camere, 1 bucătărie, 1 cămară și 1 pivniță.

Localul nou școlar e construit față 'n față cu biserica ortodoxă. Se zice că, când s'a edificat școala primară de stat să fi zis notarul de atunci, care era maghiar, președintele com. școlar și cumnatul dir. învă. că deaceea face școala față 'n față cu biserica ort. română ca să strice școala primară de stat maghiară, ce va produce bun preotul în biserica românească.

Edificiul școlar de prezent se folosește în modul următor: sala 1., 2 dela școala de stat și 1 sală dela grădina de copii se folosesc pentru școala de toate zilele curs inferior și superior. Sala a 2-a dela grădina de copii se folosește ca sală

de lectură pentru adunări populare și a com. școlar voind a o transforma în atelier de lucru manual cu începerea noului an școlar.

După preluarea imperiului adecă în anul 1919 s'a preluat edificiul școlar și întreg mobilierul a fostei școale primare de stat de sub regimul ungar, la ordinul Dlui prefect de către Dl. Vasile Mărcuș notar, Ioan Labou primar, Remus Roșca și Alex. Coșuțiu membrii în com. comunal. La 1 Nov. 1919 se predă edificiul școlar Dlui Alex. Coșuțiu învățator numit cu aceeaș zi. La post 2 e denumită Dșoara Eugenia Vlaicu din Păușa ca învă. ajut. În 1 Sept. 1920 e denumit ca dir. învă. Ioan Câmpean învă. tit., care servește până în 18 Iunie 1926, când se face preot ort. în comuna Vașcapău unde își cere transferarea și ca învă., în locul dânsului vine în schimb Dl. Ioan Maxim învă. tit. prov. Doamna Eugenia Vlaicu măritată Câmpean, după plecarea soțului său la noul post abzice de postul de învățătoare în locul dânssei se denumește Dșoara Ana Mureșianu din Câmpia cu titlul de învă. tit. prov.

În 15 August 1927 Dl. Ioan Maxim trebuie să plece la armată, să-și fccă stagiul militar, în locul lui se denumește Dșoara Valeria Birle din Bârsăul de sus cu titlul de învă. tit. prov.

Anul școlar 1927—28 s'a început la 1 Nov. 1927 cu 196 elevi în clasele I—VII și 94 elevi la cursul de adulți.

Elevii sunt repartizați după clase și pe învățători în modul următor: Clasa I are 82 elevi e condusă de Dșoara Valeria Birle. Clasa II are 33 elevi, cl. III are 16 elevi și cl. IV are 13 elevi, sunt conduse de D-ra Ana Mureșianu, cl. V are 16 elevi, cl. VI are 19 elevi, cl. VII are 17 elevi sunt conduse de Dl. Alexandru Coșuțiu, care e în calitate de dir. învă. La cursul de adulți a predat Dl. Alexandru Coșuțiu la cl. I—II de băieți, Dra Ana Mureșianu la cl. II de fete și Dra Valeria Birle la cl. I de fete.

Archivă veche nu se află fiindcă în toamna anului 1918 cu ocazia revoluției au fost devastate toate recvizitele școlare, precum și archiva. Archiva și toate registrele din toți anii școlari se află cu anul 1919 începând în regulă până în prezent.

De când stă școala primară de stat română avem la școala norm. în Zălau și Șimleu 2 băieți și 3 fete, la școala secun-

dară din Zălau și Șimleu 2 fete și 6 băieți. La școala de arte și meserii 1 în Cehul-Silv. toți absolvenții a școalei primare de stat din localitate.

La anul 1927 s'a înființat pe lângă școală o societate a tinerimei care poartă titlul de »Progresul«, care societate face producțiuni teatrale din venitul acestora se cumpără ziare cari se citesc la popor în Dumineci și sărbători.

În anul școlar 1926—27, cu îndemnul corpului didactic mamele elevelor din cl. IV—V—VI—VII, a dat materialul necesar pentru facerea costumelor naționale. În anul școlar 1927—28 s'a obligat chiar din clasa II să-și facă costume naționale, ca așa la diferitele serbări naționale îmbrăcate în costum național să joace frumoasele jocuri naționale.

Alexandru Coșutiu,

dir. inv

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Cel mai frumos și însemnat dar al lui Dumnezeu este muzica
căci alungă multe isipe și gânduri rele.*

LUTHER.

*Cine vrea să fie domn peste alții, trebuie să știe mai întâi
să servească cu credință.*

WYSS.

*Fiecare din noi e, mai mult sau mai puțin, un sclav social
și un mic Prometeu înlanțuit.*

LINDNER.

*Nimeni nu poate să măsoare alte lucruri dacă nu se poate
măsura pe sine.*

PLINIU.

Pagini de literatură.

Cununa care sângeră

Zâmbete și visuri

Din nouăzeci și șase de școlari îmi veniau numai șase-sprezece... Șasesprezece copilași își aruncau în fiecare dimineață privirile limpezi asupra mea. — Părea că noaptea în treacăt și-a uitat stelele în școală — așa mă 'nfiorea lucirea ochilor senini. Pășiau înăuntru cu teamă ca într'un templu în care mănunchiuri de flori s'au adus prinos. Tremuram la gândul că s'ar putea să văd petale scuturate, flori ofilite, sau vânturi de afară venind să le smulgă.

Micuții mei școlari... În față sta Ionel — mereu zâmbind. În ultimul timp îmi devenise ca un frățior. Dimineața venia mai întâi la mine, îmi mătura, îmi aducea apă și câte o veste pe care mi-o istorisia cu toată duioșenia lui îngerească.

— Ionel! — îi ziceam câte odată, — tu ești pentru mine ca raza de soare pentru un orb. Când te simt apropiindu-te, — tresar, mă 'nfiorez și alerg să te îmbrățișez. Cine mi-te-a trimis în cale?

Copilăria e rugul prin care vorbește inocența.

Ionel îmi cădea în brațe și îmi săruta mâinile. Odată l'am întrebat: Cine e tatăl tău? — »N'am tată« — îmi răspunse. Răspuns simplu ca un motiv românesc brodat pe covor.

Intre ceilalți era unul mic, ochii căpriei și fața arsă de soare. Îl surprindeam de multeori în urma mea privindu-mă atent... atent... Abia astăzi înțeleg că el mi-a purtat o dragoste ascunsă, sfântă pe care n'am luat-o în seamă.

Micuțul meu, dragul meu copilaș — iartă-mă...

* * *

Focul pe care îl făceam în școală era insuficient. Trebuia să fac gimnastică multă, jocuri, cântări, pentruca să-i pot fi ne înviorați.

Școala mică necesita aerisire deasă. Li strângeam atunci în jurul sobei pe toți și deschideam ferestrele până se primenia aerul.

»Pestalozzi, tu părinte al celor mici, — ziceam seara, când mă despărțiam de ei, — te înțeleg! Trebuie să înalț în seara asta o rugăciune pentru tine, pentru odihna sufletului tău care a știut să înalțe cele mai frumoase innuri copilăriei. Tu, care ți-ai împletit viața cu ei, care i-ai dat un înțeles divin fii fericit astăzi în împărăția cerului unde stai încunjurat de ei, în ploaia lor de zâmbete : curate unde pe apa frământată a unui isvor«.

Apoi noaptea mă revedeam cu ei în vis.

George Popovici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiecare om are un drept firesc la onoarea sa. și ori-cine încearcă a i-o compromite e mai rău de câtun hoț care te atacă în drumul mare spre a-ți fura punga. CHESTERFIELD.

En simt că există un Dumnezeu și nu înțeleg de loc că nu ar putea exista ; aceasta îmi ajunge și toate rezonoarea lumii îmi pare inutilă. Sunt însă spirite care se depărtează de credință. Aceasta dedește numai că în lume sunt și moștri. LA BRUYÉRE.

Cu cât e mai mare om cu atât e mai împăcitor în mâine ; un suflet nobil se simte totdeauna aplecat spre bunătate.

OIDIU.

Note și Observări.

Moda.

— Un cuvânt al Preasfințitului Dr. Alexandru
Nicolescu al Lugojului. —

În fruntea numărului dela 15 Septembrie c. al revistei „*Sionul Românesc*“ organul oficial al eparhiei noastre lugojene, a apărut, sub titlul de mai sus, un articol de palpitană actualitate, pe care ne simțim dator să-l dăm aici în întregime. Autorul lui (N=Preasfințitul Nicolescu?) s'asimțit dator să chieame preoțimea la luptă împotriva nebuniei care se cheamă „moda“ și care amenință să coboare în stradă portul sumar al balerinelor din taverne și circuri. Prin reproducerea lui credem a face cititorilor o plăcere, implinind în aceeași vreme și o mare datorie.

Iată ce spune Preasfințitul autor, ascuns sub modesta inițială a numelui său.

«Așisderea și muierile cu podoabă de cinste, cu sfială și cu bunăcuviință să se împodobească, nu cu împletirea părului, au cu mărgăritare, au cu haine scumpe; ci cu fapte bune, precum se cuvine muierilor celor ce mărturisesc, că se tem de Dumnezeu» (I. Tim. 2, 9—10).

Da, așa ar trebui să fie! Căci roada Spiritului este dragostea . . . credința blândețea, înfrânarea poftelor. Iară dintr-o parte arătate sunt și faptele trupului, care sunt: preacurvia, necurăția, nerușinarea fapta de rușine (Cfr. Gal. 5). Astăzi parcă roadele Spiritului au dispărut din lume, ca să dea loc numai faptelor trupului. De aceea doară trăim în lumea Fox-trottului, a lui Valse Hesitation, One-Step, Tango, Charleston, Shimmy, Jazzband, escrescențe moderne ale spiritului veacului, importate din speluncile barbarilor și sălbaticilor, menite să cultive numai instinctele primitive animalice al tineretului și ale adulților de ambele sexe și să potențeze nerușinarea obraznică a bătrânilor.

De aceea este atâtă lume, sub dominațiunea rușinoasă a

micro-organismelor: gonococcus, streptococcus și alți bacili, eiusdem, farinae, cari abrutizează pe om și-l împing la ultima treaptă de degradare, căzându-i jertfă, durere, floarea tinerețului nostru atât de precoce, storcându-i toată vloga. De aceea astăzi biserica, sau mai bine zis: bisericile tinerețului, ca și a bătrânilor, sunt sălile de teatre, concertele, cabareturile, dancierurile, șantanurile, varieteurile, cinematografele, cluburile, tripourile, în cari poftele trupului se deslănțue în voia lor, atingând limita maximă a excitării.

O apariție logică, un fenomen prea firesc al stărilor acestora nefericite, este și moda feminină de astăzi. Din serioasă și gravă ce a fost îmbrăcămintea femeilor în epoca de înflorire a creștinismului, ea a devenit astăzi frivolă și indecentă la culme. Astăzi, par'că scena teatrelor frivole s'a scoborit în stradă, sau, dacă preferiți, strada însași s'a urcat pe scenă. Astăzi, multor haine femești deabia dacă le mai poți da numirea de »negligă«, sunt simple costume de baie. Astăzi femeile și fetele noastre nu se mulțumesc să fie decoltate de sus în jos până la maméle, ci sunt decoltate și de jos în sus, purtând ciorapi de piele, și bun e Dumnezeu, dacă n'or ajunge la frunza de vișă în nerușinarea și înconștiența lor. Proverbul spunea: »poale lunqi și minte scurtă«. Femeile au voit să schimbe proverbul, scurtându-și poalele, scurtându-și părul și — o spunem cu durere — au reușit să dovedească, că și-au pierdut și acel dram mic de minte. Așa tunse cum sunt «á la garson«, fardate, încondeate la ochi, unse la buze cu bâton de rouge gros de un deget, cu haină mai mult decât transparentă și cu coate goale, ai zice, că nu-s altceva, decât bordeluri ambulante, cari umblă pe stradă îmbiindu-și marfa: — poffim vânat!

Orice om cinstit, se întoarce cu scârbă în fața acestui potop de imoralitate, ce pornește din lașărul feminin. Biată modestie și pudoare feminină! Unde ești? Ai pierit cu totul? ? Așa se pare pentru destulă lume. Și o dovadă eclatantă ar fi și »strandurile« înfipte în chiar mijlocul orașelor, unde vezi un amestec haotic de sexuri, imoralitatea femeii, în vârtejul patimei celei mai abjecte, în hohotele de răs ale cohortei spiritelor infernale și în rânjețul de satisfacție macabră a lui Lucifer.

Sermene apostol al neamurilor, sf. Pavel! care ai dat

povețe atât de minunate creștinilor de pe vremuri. Dacă ai învia astăzi, ai muri de scârbă și te-ai întoarce într'o clipeală de ochiu în mormânt iarăși. Par'că te aud exclamând: Ce folos de roadele unei creștinism de 20 veacuri, dacă lumea se 'ntoarce iarăși la păgânism!

Iubiților frați preoți! veți găci poate cine este scriitorul șirurilor acestora, și veți da mâna de ajutor Arhiereului vostru, ca să stârpească în colaborarea cu voi, această boală mondială a imoralității, care seceră atâtea jertfe. Ei i-se atribuie doară împiedecarea nașterilor. avorturile cu duiumul, sistemul de un copil, de doi copii (maltusianism și n omalt usianism), scăderea populației în mod atât de în grozitor, luxul desfrânat, cheltuelile exorbitan te și întregă cohorta relor: alaiul de nuntă al acestui păcat.

Porniți deci o cruciată sfântă împotriva modei senzuale, în toate aparițiile sale morbide, fie prin predici, fie în șcaunul spovedaniei, fie în conferințele voastre preoțești, fie cu prilejul misiunilor, insistând cu vreme și fără vreme prin sfat și cuvânt, până atunci, până când această miasmă a iadului, imoralitatea, fiică naturală a modei desfrânate, va fi dispărut din mijlocul credincioșilor noștri.

Atunci și numai atunci puteți fi liniștiți din conștiință, că V'ați împlinit chemarea deplin.

(Unirea.)

N.

Cine se simte singur vinovat, nu poate suferi nevinovăția altora; el încearcă să treagă la cine la alte caractere și omenirei ne înrață că ei mai mari, cei mai virtuoși și cei mai glorioși dintre oameni au fost cei mai învidiați, urâți și dați pradă calomniei, presecuției și răutății.

FOX.

Onoarea e cu și jimețea; odată pierdută, nu se mai redobândește.

CANTU.

Activitate extrașcolară.

Activitatea culturală extrașcolară în lunile Ianuarie—Martie 1928

Înainte de a trece la darea de seamă despre activitatea desfășurată din partea cercurilor culturale din județul Sălaj în timpul de mai sus, sunt dator pe baza rapoartelor ce-mi stau în față, a întregi darea de seamă publicată în No. 3—4 al revistei »Școala Noastră« cu următoarele :

În 13 Noembrie 1927 și-a ținut ședința cercul cultural »A. Mureșan« Bănișor în comuna Sâg. În fața publicului constător din 70 persoane s'a desrșurat programul constător din 1 conferință populară, 8 puncte recitări și cântece. În ședința intimă s'a ținut 1 conferință didactică și 1 lecție pract.

În 27 Noembrie cercul cultural »N. Hossu« Cheud și-a ținut ședința lunară în comuna Rona, în fața unui public constător din 60—70 țărani s'au ținut 2 conferințe populare, iar la ședința intimă 1 conferință didactică și 1 lecție pract.

În 4 Decembrie 1927 și-au ținut ședințele lor cercurile culturale »I. Creangă« Vălcăul de jos în comuna Vălcăul de jos ; »V. Alexandri« Crasna în comuna Rati ; »Gh. Lazar« Șimleul-Silvaniei în comuna Ceheiu rostindu-se câte o conferință populară însoțită de mai multe cântece, recitări și piese teatrale după cari au urmat ședințele intime la cari asemenea s'au rostit conferințe didactice și s'au ținut lecții practice.

În 6 Decembrie 1927 și-a ținut prima ședință cercul cult. »Gh. Pop de Băsești« Cehul-Silvaniei în Cehul-Silvaniei.

În 11 Decembrie 1927 și-au ținut ședințele cercurile culturale »A. Mureșan« Bănișor în comuna Mal, »A. Bunea« Soșodorheiu în comuna Dămnin, »Porolissum« Ortelec în comuna Brebi, »Regele Mihai« Valea lui Mihai în com. Șimian.

În 15 Decembrie 1927 și-a ținut ședința lunară cercul cultural »A. I. Cuza« Horoat-Petenia în comuna Cizer. În 18

Decembrie 1927 cercul cultural »Simion Bărnuțiu« Bocșa în comuna Bocșa.

La toate ședințele s'au desfășurat programele stabilite constătătoare din 1—2 conferințe populare, recitări și cântece, iar în ședințele intime 1 conferință didactică și lecții practice bine reușite.

În luna Ianuarie 1922 și-au ținut ședințele lor următoarele cercuri culturale :

În ziua de 8 Ianuarie 1928 cercul cultural »A. Vlahuță« Carei-Mari în comuna Tiream, »V. Alexandri« Crasnă în com. Vârșolț, »Regele Mihai« Valea lui Mihai în comuna Șilindru, »P. Dulfu« Ulmeni în comuna Arduzel.

În 15 Ianuarie 1928 cercurile culturale »Gh. Șincai« Bobota în comuna Moiad, »I. Creangă« Vălcăul de jos în Vălcăul de sus, »Gen. Dragalina« Jurtelecul-Șimleului în Doh, »A. I. Cuza« Horoat în Hurez-Ponița, »Gh. Lazar« Vașad în comuna Otomani.

În 22 Ianuarie 1928 cercurile culturale »A. Mureșan« Halmășd în Cosniciul de sus, »M. Eminescu« Zălau în Crișeni, »A. Șaguna« Bălan în Gălpâia, »A. Iancu« Surduc în Solona.

În 29 Ianuarie 1928 cercurile culturale »Spiru Haret« Treznea în comuna Unguraș. »N. Bălcescu« Jibou în Prodănești, »Mihai Viteazul« Coșeiv în Mocirla, »Porolissum« Ortelec în Moigrad, »Simion Bărnuțiu« Bocșa în Câmpia, »Andrei Mureșan« Bănișor în comuna Ban.

În total în luna Ianuarie și-au ținut ședințele lor 19 cercuri culturale desfășurând programe constătătoare din 1—2 conferințe populare, 1—2 conferințe didactice, câte 1 lecție practică învrăstăte fiind cu cântece, recitări și piese teatrale bine reușite.

Ce au lucrat celelalte 28 cercuri culturale ???!

În luna Februarie s'au ținut ședințele cercurilor culturale la datele următoare :

2 Februarie cercul cultural »Gh. Coșbuc« Nușfalău în comuna Boghiș.

5. Februarie cercul cultural »V. Lucaciu« Moftinul-Mic în comuna Moftinul-Mare, »T. Cipariu« Valea lui Mihai în comuna Cheniz, »A. Vlahuță« Carei în Carei-Mari, »Dr. I. Ni-

chita« Tășnad în Căuaș, »D. Bolintineanu« Silvaș în Silvaș, S. Bărnufiu« Boian în Reghea, »A. I. Cuza« Horoat în Horoat-Petenia, »I. Creangă« Vălcăul de jos în Lazuri, »A. Mureșan« Bănișor în com. Sârbi, »A. Mureșan« Halmășd în com. Cerișa, »Gen. Dragalina« Jurtelecul-Șimleului în com. Măieriste, »Gh. Șincai« Bobota în com. Dumuslău, »Gh. Lazar« Șimleu în comuna Periceiu.

12 Februarie cercurile culturale »Impăratul Traian« Buciumi în com. Bogdana, »Gelu« Chechiș în com. Var, »G. Maior« Sărăuad în com. Sărăuad, »Dr. I. Rațiu« Satu-Mic în com. Mecențu, »C. Brâncoveanu« Chieșd în com. Corund, »I. Agârbiceanu« Santău în com. Chereușa, »A. Cosma« Supurul de jos în comuna Hurez.

19 Februarie cercurile culturale »M. Eminescu« Zălau în com. Hereclean, »A. Iancu« Surduc în Cristolțel, »A. Șaguna« Bălan în com. Brusturi, »Gh. Coșbuc« Săuca în com. Păgăia, »O. Goga« Porți în comuna Marca, »A. Mureșan« Halmășd în comuna Aleuș.

26 Februarie cercurile culturale »M. Pavel« Unimăt în com. Acâș, »Spiru Haret« Treznea în com. Vașcapău.

În luna Februarie și-au ținut ședințele desfășurându-și programele fixate 29 cercuri culturale. Despre celelalte 18 nu se știe nimic.

În 4 Martie și-au ținut ședințele cercurile culturale »Andrei Mureșan« Halmășd în com. Drighiu, »Gen. Dragalina« Jurtelecul-Șimleului în com. Lompir, »Gh. Șincai« Bobota în com. Bobota, »Gh. Coșbuc« Nușfalău în comuna Bilghez, »O. Goga« Porți în com. Porți, »A. Mureșan« Bănișor în com. Bănișor, »I. Creangă« Vălcăul de jos în comuna Fizeș.

18 Martie cercurile culturale »V. Alexandri« Crasna în com. Recea, »A. Mureșan« Halmășd în com. Plopiș, »Gh. Lazar« Șimleul-Silvaniei în Șimleul-Silvaniei.

(Va urma.)

R

Serbarea școlară din Măeriște

Azi când cercurile culturale sunt la ordinea zilei, iar ofensiva culturală dusă de învățătorii români s'a pornit în cadre largi, noi cei cunoaștem rolul școalei, nu putem trece cu vederea, ci trebuie să recunoaștem străduința și munca învățătorului, care e ocupat în zilele săptămânii cu băeții de școală, duminica luptă pentru luminarea poporului. Dar să lăsăm ca faptele să vorbească.

În 25 Martie a. c. sa ținut ședința populară în localul școalei din Măeriște, aranjată de dl. Traian Cionfi cu concursul harnicei sale colege D-șoara învă. Eugenia Ostate. Ședința s'a început cu »Trăiacă Regele« executat în 2 voce, apoi o poezie bine declamată de o elevă. Se urcă apoi pe catedră dl. T. Cionfi și-și începe conferința sa: »Despre limba românească«, spunând-o cu atâta tâlc încât a trecut până în adâncimea inimei fiecărui ascultător. În special exemplele citate au emoționat pe cei prezenți. Dibăcia dlui Cionfi a făcut poporul să rămână încântat de cele auzite și de sigur, că cu aceasta să mai aprins o luminuță în inima fiecăruia, care va încălzi mai tare dragostea de limbă.

Au urmat apoi punctele programului: coruri și felurite perorări executate tot de elevi, între cari merită laudă dialogul: »Bătălie 'n Țigănie«, executat de doi elevi cu atâta meșteșug încât a trecut peste orice așteptare. Poezia »Țiganul la Viena« de asemenea a fost minunat declamată de un elev. Au fost apoi alte puncte bine alese și tot în legătură cu conferința dlui Cionfi. Impresia foarte bună a făcut patrulogul: »Despre portul românesc«, executat de patru eleve îmbrăcate în port național. Cât de mult țină poporul la aceste manifestații culturale făcute chiar de copiii lor s'a putut vedea după sala arhiplină, și aceasta mulțumită felului cum Dnii învățători știu atrage poporul.

Am plecat deplin mulțumiți cu toții de cea ce am văzut convingându-ne de felul cum înțeleg învățătorii a-și face datoria. Mulțumim D-șoarei E. Ostate și Dlui T. Cionfi, că ne-a procurat câteva clipe de plăcere după sbuciumul de peste săptămână și le dorim succes în viitor. Cu Dumnezeu înainte!

G. A. Marton.

Activitatea centrelor culturale in luna Februarie.

In luna aceasta rapoartele Dlor. conducători au fost inaintate dela toți pe data precisă cu excepția alor 1—2, din cari am constatat următoarele :

1. *Ariniș* a ținut conf. in 5 și 26, Conferențiar : Dl Gh. Șimon și Dșra Veturia Șimon, cel dintâi ține conferințe despre : «Tudor Vladimirescu», iar a doua despre «Țara noastră și situația ei geografică».

2. *Budăcin* două conferințe, in 12 și 26. Despre «Cuza Vodă» și »Unirea Ardealului cu țara mamă« ambele de Dl Gavril Pop.

3. *Buciumi*, conferința din 2 Februarie nu s'a ținut, iar in 26 Dl Gheorghe Pop vorbește despre »Românii ca aparătorii creștinismului«.

4. *Curțani*, se țin conf. in 5 și 19 Febr., prima de Dl Valentin Sima »Școala și cartea cum este sprijinită la noi și la alte popoare«, a doua de Dl. Romul Șipoș »Nicolae Bălcescu și lucrarea lui de spre Mihai Viteazul«.

La ședință 'a luat parte un număr mare de auditori, fiind de față și Dl Iosif Moldovan cu aparatul cinematografic.

5. *Crasna*. Ține două ședințe in 12 și 26 despre »Boalele vitelor« de Dl. Max. Fegyveres și «Boalele molipsitoare» de Dl Dr. J. Belle.

6. *Celul-Silvaniei*, in 12 Dșra Valeria Trifu despre »Școala și cartea la noi și la alte popoare«, in 18 «Boalele contagioase» de Dl Dr. Gavril Lazar.

7. *Dindești*, ține numai o conferință in 12, Dl C. Albu despre «Avram Iancu și Simion Bărnuțiu.»

8. *Gălpău*, in ședința din 12 Dl Gavril Câmpeanu vorbește despre «Școala și Cartea la noi și la alte popoare», iar la cea din 26 Dl Macedon Olar vorbește despre «Tudor Vladimirescu».

9. *Halmosd*, in 12 și 26. Prima conferință a ținut-o Dl Ignațiu Binder despre »Școala și cartea la noi și la alte popoare«, a doua Dl G. Gălgău «Portul, jocul și cântecul românesc».

10. *Hodod*, in 12 și 26. Conferința primă: »Portul, jocul și cântecul românesc« de Dș Maria Pop, a doua: «Cuza Vodă și Unirea principatelor» de Dl Simion Budea.

11. *Jibou*, in 12 și 26. Prima conferință «Școala și cartea la noi și la alte popoare» de Dra Elena Kajtor, a doua »Folosul Cinematografului« de Dl Dumitru Ilea.

12. *Moftinul-Mic*, in 12 și 26. »Portul românesc« de Dl Ioan Rațiu a doua «Simion Bărnuțiu» de Dl Gh. Pop.

13. *Satu-Mic*, a avut 2 conferințe in 5 și 19 despre »Tudor Vladimirescu» și «Portul, jocul și cântecul românesc». Cea dintâiu de Dl Iosif Varhaniovschi, iar a doua de Dra Maria Săucan.

14. *Supurul de jos*, in 5 și 19 prima conferință: «Tudor Vladimirescu» de Dra Elena Palade, a doua «Avram Iancu și Simion Bărnuțiu» de Dl P. Cupcea.

15. *Tășnad*, se ține conferință in 12 despre «Școala și cartea la noi și la alte popoare» de Dl J. Filip și in 26 despre «Cinematograf și foloasele lui» de Dl Alex. Popa.

16. *Tihău*, două conferințe in 5 despre »Avram Iancu» de Dl Augustin Maxim, in 19 despre Nicolae Bălcescu de Dra Margareta Gönczi.

17. *Văsad*, s'au ținut 2 conferințe in 19 și 20 prima conferință a Drei Ana Sana despre »Portul, jocul și cântecul românesc», a doua a Dlui dir. Ambroziu Sabou despre «Vasile Lucaciu și luptele românilor in ultimii decenii.

18. *Vălcăul de jos*, a avut 2 conferințe in 12 și 26. Subiectul conferinței prime: »Pregătirea nutrețului vegetalic» de Dl Gh. Prodan, a conferinței din 26; «Originea și formarea poporului român» de Vasile Ioan.

C

Ș T I R I

Sărbători vesele și fericite dorim tuturor colaboratorilor, cetitorilor și pretinilor noștri.

Suspendări. Dl. *Adalbert Kadar* dir. inv. în Valea lui Mihai este suspendat din învățământ pentru diverse abateri, iar dl. *Ioan Iancu* inv. în Țeghea este demisionat pentru absentare dela datorie în urma faptului, că dela începutul anului școlar n'a ținut cursuri.

De ce nu merge bine învățământul? Este o problemă care preocupă pe toată lumea și produce multe nemulțumiri atât la autoritățile școlare cât și la părinți. Dacă examinăm mai deaproape nemulțumirile, în cele mai multe cazuri aflăm, că sunt motivate, prin faptul, că în multe școli se face învățământ superficial, cu desconsiderarea programei analitice și a orarului, cursurile nu se țin regulat ori se începe târziu, unii învățători absentează des dela cursuri etc.

Vom dovedi cele afirmate despre absenți cu câteva cazuri concrete, constatate într-o tură mai lungă făcută prin județ. La o grădiniță de copii urbană elevii erau supravegheați numai de către bone, conducătoarele s'au prezentat la cursuri după ora 9 $\frac{1}{2}$. Tot așa de târziu a început cursurile și

un învățător dintr-o comună rurală. Într-o fermă școala era încuiată după masă și inv. absent dela post. În ziua când un învățător trece cu bicicleta către Jibou, altul era deja aici și a treia zi în Zălau.

Toate acestea s'au văzut într'un timp relativ scurt. Unde mai pui frecventarea în mare număr a târgurilor, zilele întrebuițate pentru ridicarea plăților etc ?

Renunțăm de a prezenta dovezi asupra calității învățământului din motive ușor de înțeles.

Să nu ne mirăm deci dacă există nemulțumiri, cari numai atunci vor înceta pe linia întregă dacă cu toții ne vom face datoria în mod conștient.

De ce întârzie salariile ?

Ținem să constatăm ca să se știe, că statele de plată se întocmesc și înaintează spre aprobare la timp. La verificarea chitanțelor însă întâmpinăm mari greutatea din partea Administrației financiare. Așa bună oară statul de plată pe Aprilie l'am primit aprobat în 7 l. c. În aceeași zi am prezentat chitanțele pentru verificare, ca salariile să se poată ridica înainte de sărbători, dar deși era ordin categoric în acest sens, verificarea chitanțelor a fost refuzată. Am încercat a doua oară în 9 crt. tot

cu aceleași rezultat. Abia după masă *ni s'a cerut* să prezentăm chitanțele pentru verificare, credem că în urma rezultatului intervenției făcută direct la Domnul Ministru al Instr., Dr. C. Angelescu. Expedarea lor s'a făcut în ziua următoare, 10 Aprilie a. c.

În viitor expedarea chitanțelor va fi pednentă de data verificării, iar plățile se pot face numai în 20 a lunii, conform obiceiului și dispozițiilor în vigoare.

Cunoscând mizeriile la cari sunt expuși învățătorii cu ridicarea plății, Revizoratul școlar a făcut intervențiile convenite pentru îndreptarea situației de azi.

Mg.

Dacia înainte de Romani.

Conferința Dlui G. G. Mateescu. Nu avem pretenția de a face o dare de seamă asupra conferinței pe care a ținut-o Dl. prof. G. G. Mateescu în orașul nostru în ziua ve Duminecă, 18 I. tr. Prea a fost savantă aceasta conferință și prea multe lucruri s'ar putea nota din ea. Spațiul însă nu ne permite să facem aceasta.

Vom aminti doar atâta, că savantul conferențiar, care este directorul Institutului Român din Roma, ne-a dat în conferința ținută noțiuni generale asupra ruinelor ce se găsesc în țara noastră din cele mai vechi timpuri și până la epoca romană.

Conferința a fost ascultată cu multă plăcere ce numerosul și selectul public, care a asistat.

Mulțumim Dlui profesor pentru plăcerea ce ne-a făcut-o de

a veni între noi și am dori să ne mai cerceteze și alte dăți.

Acțiunea Rothermere.

Conferința dlui prof. S. Dragomir. În fața unui public foarte numeros și-a ținut, Duminecă, la 1 Aprilie 1928, conferința dl. prof. S. Dragomir, dela Univ. din Cluj, vorbind despre: „Temeiurile istorice și demografice ale acțiunii Rothermere.“

Conferențiarul a arătat în formă foarte bine documentată absurditatea întregii acțiuni Rothermeriste, aducând în favorul afirmațiilor sale dovezi de o greutate zdrobitoare.

În altă ordine de idei a făcut o amănunțită și clară expunere asupra acțiunii lordului ajuns cunoscut de pe azi pe mâine și a ideilor profesate de el.

Nu ne permite locul să ne ocupăm mai pe larg de aceasta conferință. Constatăm doar atâta, că ea a fost ascultată cu mult interes de publicul asistent, care a răsplătit cu în-suflețite aplauze pe distinsul conferențiar.

Terminându-se prin aceasta conferință seria conferințelor „Extensiunii Universitare“ în orașul nostru, „Astra“ și noi toți mulțumim neobositorilor propagandiști pentru că au venit să aducă lumina științei și culturai și în orașul nostru.

Harta Mică a Județului

a fost distribuită cu ordinul nostru No. 2468—1927, de data 19 Ianuarie a. c. tuturor școlilor de stat din județ, pen-

tru de a fi desfăcută gratuit între elevii sânguincioși, cu îndrumarea ca școalele să ne raporteze până la 15 Februarie a. e. Școalele din Buișă, Cehal, Husia și Sighetul-Silvaniei nici până azi n'au dat seamă despre distribuția ei. Sunt somate din nou ca în termen de 3 zile să satisfacă ordinului, altfel dir. școl. vor fi amendate.

Broșuri neachitate. Cu ordinul nostru No. 994-1928, școalelor din Carei, Domănești, Ghirolt, Adoni, Boghiș, Sărmașag și Valea lui Mihai am trimis 2 broșuri în preț de Lei 70, iar școalelor din Horoat-Petenia, Racova, Vădurele, Vălcăul de jos, Mănău, Mecențiu și Ulmeni câte 1 broșură în preț de 30 Lei.

Punem în vedere dir. ca să înainteze urgent aceasta sumă.

În amintirea poetului Coșbuc. În luna Maiu se impli-

nește 10 ani dela moartea poetului G. Coșbuc. Studenții depe Valea Someșului au hotărât să organizeze serbări în toate comunele, cinstind memoria (amintirea) acestui mare cântăreț al neamului nostru. Din venitul acestor serbări se va aduna un fond pentru ridicarea unui monument vrednic de pomenirea marelui poet.

Monumentul lui Avram Iancu la Târgu-Mureș. Românii din orașul Târgu-Mureș au adus hotărârea să ridice un frumos monument în ciustea marelui erou Avram Iancu. Ei au strâns an lângă ban, așa încât încurând își vor vedea înlăptuit frumosul lor gând. Monumentul va fi turnat în bronz la o turnătorie din București-Sfințirea lui se va face, așa credem, în vara acestui an

Dacă vrei ca lumea să Gândească și să vorbească bine despre tine, nu grăi de rău pe nimeni. D-RA DE LAMBERT.

Nu cel ce posedă puțin, ci cel ce râvnește la mult este sărac. SENECA.

E cu neputință să fii fericit dacă dorințele tale sunt în disproporție cu puterea. PLUTARC.

Putini sunt oamenii care judecă; toți vor să hotărească.

FREDERIC II.

PARTEA OFICIALĂ

In aceasta parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca înduta după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștientos, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 1335—1928.

Posturile ocupate de normaliste nu se vor publica vacante

Onor. Minister cu ordinul No. 28279—1928, a dispus ca locurile ocupate de învățătoarele normaliste, cari nu au avut etatea, la numirea să nu fie publicate vacante și nici nu se vor ocupa prin transferări, urmând ca ele să fie confirmate la acele posturi, la împlinirea majorului.

Zălau, la 27 Martie 1928.

No. 1368—1928.

Revocarea numirilor cu titlu provizoriu a seminariștilor cari n'au satisfăcut Legea Recrutării

Onor. Minister al Instrucțiunii publice cu ordinul No. 34177—1928, revoacă toate numirile ca învățător cu titlul provizor seminariștilor cari n'au satisfăcut legea recrutării.

Zălau, la 2 Aprilie 1928.

No. 1448—1928.

Taxa publicațiunilor la „Monitorul Oficial“

Comunicăm în copie ordinul On. Inspectorat școlar No. 3499—1928, spre conformare.

„Domnule Revizor, Pentru știre și conformate Vă comunicăm în ord. Min. Instr. Dir. Gen. a inv. primar No. 37455—1928. Domnule Inspector Șef, Direcțiunea imprimăriei statutului cu adresa No. 7054. din 17 Martie a. c. ne face cunoscut, că cu începerea dela 1 Ianuarie 1928, taxele de publicațiuni în „Monitorul Oficial“, pentru anulări de acte s'a mărit la 100 Lei, iar costul unui exemplar de Monitor e de 20 Lei. În consecință

Vă rugăm să aduceți la cunoștința personalului de control din aceea regiune aceasta nouă taxă pusă pe „Monitorul Oficial“ Dir. Gen. : (ss) Petre Ghițescu. p. Inspector Șef : (ss) Tulbure. Șeful Serviciului : (ss) Pop.“

Zălau, la 4 Aprilie 1928.

No. 1551—1928.

Aranjarea situației numirii în învățământ

Comunicăm în copie ordinul de mai jos a Onor. Insp. școl. No. 3369—1928, cu invitarea, ca cei interesați cel mult în curs de 8 zile să-și ceară aranjarea situației.

„Domnule Revizor, Cu ocazia examenele de definitivat din a. c. s'a constatat că sunt mulți învățători, cari funcționează ca titulari în baza unui ordin al revizoratului sau al Inspectoratului, fără ca ulterior aceste numiri să fi fost confirmat de Minister. Ceiace i-a întărit pe cei mai mulți să se creadă buni numiți a fost și faptul, că ei au beneficiat de toate drepturile de titular unii chiar transferându-se, alții primind chiar și sporul de 50%. Pentru a se face ordine și în această chestiune, Vă rugăm să aduceți la cunoștința tuturor acest ordin, arătându-le că e în interesul fiecăruia să-și aibă aranjată situația în învățământ, ca să nu pătească ca mulți alții, cari au fost respinși dela examenul de definitivat. p. Inspector Șef : (ss) P. Dan. Șeful Serv. : (ss) Bunea.“

Zălau, la 11 Aprilie 1928.

No. 15080—1928.

Învățătorii să fie acasa când se va prezenta delegatul Ministerului Agriculturii și Domeniilor

Comunicăm mai jos în copie spre conformare ordinul On. Minister al Instrucțiunii cu No. 39899—1928.

„Domnule Revizor, Vă facem cunoscut, să puneți în vedere învățătorilor din acel județ ca să fie în comună în ziua când Dl. Delegat al Ministerului Agriculturii și Domeniilor se va prezenta spre a lua informațiuni pentru strângerea materialului informativ și statistic cu privire la industrializarea și comercializarea producției pomicele a Țării. Director General : (ss) Petre Ghițescu, Subdirector : (ss) Indiscifrabil.“

Zălau, la 12 Aprilie 1928.

Rev. școl. : I. MANGO.